

ACCOUNTING AND TAXATION

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

УДК 657.6:338

СЕМАНТИЧНИЙ ЗМІСТ АУДИТУ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ ДЕФІНІЦІЇ

Оксана Мазуренок

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Тернопіль, Україна

Резюме. Необхідність стабільного функціонування підприємств у сучасних ринкових умовах призводить до пошуку оптимальніших варіантів виявлення та усунення негативних тенденцій у розвитку підприємств. Застосування аудиту як ключового елемента дає можливість виявити нові сфери розвитку підприємства, визначити відповідність введення документації чинному законодавству та діючим нормативно-правовим актам, вивчити організацію господарських процесів, планування та використання фінансових ресурсів, оцінити достовірності відображення різних операцій в обліку та звітності. Досліджено суть категорії «аудит» як з точки зору вітчизняних так і закордонних окремих науковців та сформульовано власне трактування даного поняття. Автор зазначив, що аудит – це невід’ємна складова системи управління, оскільки саме він направлений на оцінювання та ідентифікацію поточного стану підприємства з метою створення підґрунтя для розроблення попереджувальних, санаційних і миттєвих управлінських рішень, направлених на вирішення проблем у функціонуванні підприємства. Метою проведення аудиту на підприємстві є встановлення реальності та достовірності певних показників, своєчасність застосування певної методичної бази для забезпечення ефективного функціонування підприємства у майбутньому. Досліджуючи аудит в історичному аспекті, автор сформулював етапи розвитку науки про «аудит» та навіть коротку характеристику кожного із запропонованих етапів. На основі аналізу наукових джерел було також виділено власні напрями проведення аудиту на підприємстві та охарактеризовано, в яких саме випадках доцільно використовувати той чи інший напрямок. З метою оцінювання впливу аудиту на результати діяльності підприємств розроблено конкретні показники для проведення розрахунків, такі, як абсолютний рівень проведення аудиту та інтегральний показник аудиту. Обидва ці показники можна вважати як загальний підхід для визначення проведеного аудиту на підприємстві, оскільки вони дають суцільне уявлення про проведення аудиту. Для того, щоб можна було детальніше оцінити аудит, необхідний аналіз, направлений на врахування конкретних особливостей досліджуваного підприємства.

Ключові слова: аудит, етапи, характеристика, класифікація, види, напрями, абсолютний рівень проведення аудиту, інтегральний показник аудиту.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.03.078

Отримано 30.03.2020

UDC 657.6:338

SEMANTIC CONTENT OF THE AUDIT AS AN ECONOMIC DEFINITION

Oksana Mazurenok

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil, Ukraine

Summary. *The need for stable enterprises functioning in present market conditions requires the search for the most optimal options for identifying and eliminating negative trends in the enterprises development. The use of audit as a key element makes it possible to identify new areas of enterprise development, to determine the compliance of record management with current legislation and laws and regulations, to study the economic processes organization, planning and use of financial resources and to assess the reliability of various transactions in accounting and reporting. The essence of the «audit» category from the point of view of both national and foreign scientists is investigated and own interpretation of this concept is given in this paper. The author points out that audit is an integral part of the management system, since it is aimed at assessing and identifying the current state of the enterprise in order to create the basis for the development of preventive, remedial and immediate management decisions aimed at solving problems in the enterprise functioning. The purpose of the audit at the enterprise is to establish the reality and reliability of certain indicators, timely application of certain methodological basis to ensure the effective enterprise functioning in the future. Investigating the audit in the historical aspect, the author states the stages of the «audit» science development and summarizes the characteristics of each of the proposed stages. Based on the analysis of scientific sources, own areas of the enterprise audit are highlighted and cases when it is reasonable to use one or another direction are characterized. In order to assess the audit impact on the enterprise activity results, the author develops specific indicators for calculations, such as absolute audit level and the integral audit indicator. Both of these indicators can be considered as general approach for determining the enterprise audit. In our opinion, these indicators give pure idea of the audit, and in order to carry out detailed assessment of the audit, deeper analysis aimed at taking into account the specific features of the investigated enterprise is required.*

Key words: *audit, stages, characteristics, classification, types, directions, absolute audit level, integral audit indicator.*

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.03.078

Received 30.03.2020

Постановка проблеми. Період економічного дисбалансу в країні призводить до змін у концептуальній спрямованості діагностичних систем на підприємствах: здійснюється цілковита заміна етапу монокритеріальності та повний перехід до полікритеріальності. Полікритеріальність дає можливість вивчати й аналізувати значну групу різноманітних чинників для того, щоб можна було оцінити розвиток підприємства в майбутньому з позиції його ділової активності, фінансової стійкості та сформувати певну систему для подальшого оцінювання діяльності підприємства. Проведення аудиту дає можливість виявлення усіх чинників впливу на діяльність підприємства як з позитивного, так і негативного боку, оскільки часто виявляється, що підприємства працюють рентабельно, проте є неплатоспроможними, високотехнологічними, але збитковими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нині питанню аудиту діяльності підприємств приділено багато уваги у працях відомих авторів. Серед них можна відзначити праці А. Аренса, Ф. Ф. Бутинця, Л. И. Булгакової, О. В. Гик, С. Б. Ільїної, Дж. Лоббека, В. В. Немченко, О. Л. Ольховікової, О. А. Петрик, Дж. Робертсона, О. В. Селезньова, Я. В. Соколової, Т. Ц. Шарашидзе та інших. Проте розглянута тема з позиції формування науки «аудиту» та формулювання показників аудиту є недостатньо вивченою, потребує окремої уваги й детальнішого розгляду.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних положень і розробленні практичних рекомендацій щодо реалізації аудиту підприємств.

Постановка завдання. Для досягнення поставленої мети визначено такі наукові завдання: проаналізувати теоретичні основи та результати сучасних досліджень стосовно категоріального апарату «аудит»; визначити основні тенденції розвитку науки про аудит; провести класифікацію аудиту; розробити відповідні критерії оцінювання проведення аудиту на підприємстві.

Для вирішення поставлених завдань використано такі методи: аналіз, синтез, узагальнення, індукція, моделювання, системний підхід.

Виклад основного матеріалу. Проведення аудиту є визначальною складовою управління підприємством. Шевчук А. і Здирко Н. вважають, що першою й фундаментальною проблемою в аудиті є те, що існує деяка невизначеність та неоднозначність термінологічного апарату, що використовується для розуміння сутності аудиту, його місця, завдань та ролі в системі господарського контролю. Наприклад, замість того, щоб спрямовувати аудиторську діяльність на удосконалення перевірок дотримання чинного законодавства, завдання аудиту зводяться лише до висновків про достовірність фінансової звітності підприємства [1, с. 530].

В. І. Ільїна зазначає, що вітчизняний аудит все ще зосереджується на бухгалтерському та податковому обліку, не помічаючи інших предметів його професійної уваги, таких, як якість управління, внутрішній контроль та внутрішній аудит, інноваційна та інвестиційна діяльність тощо. Враховуючи теорію аудиту, український аудит чітко визначений як документальний та доказовий [2, с. 84–85].

Гуцяленко Л. В. виділяє такі проблемні аспекти розвитку аудиту в умовах ринкової економіки:

- 1) недосконалість методологічних і теоретичних розроблень у сфері аудиторського контролю;
- 2) брак достатнього досвіду роботи у сфері аудиту;
- 3) недостатня кількість кваліфікованого персоналу з аудиту;
- 4) невідповідність аудиту аудиторських послуг;
- 5) відсутність штрафів і штрафів за недостовірність аудиторського звіту;
- 6) низька довіра до аудитора;
- 7) відсутність чіткого механізму формування ціни аудиторських послуг;
- 8) відсутність методологічних рекомендацій щодо комп'ютеризації аудиту [3, с. 99].

На нашу думку, ефективне управління підприємством як багатосторонньою економічною системою в період складних економічних відносин та постійних змін не може бути результативним без відповідної інформаційно-аналітичної бази, яка формується в результаті реалізації конкретних процедур, серед яких є проведення аудиту на підприємстві.

Для кращого розуміння поняття «аудит» наведемо основні формулювання даної категорії різними вченими (таблиця 1).

Таблиця 1. Основні формулювання аудиту як економічної категорії

Table 1. Basic audit formulation as an economic category

Автор	Визначення
Комітет Американської бухгалтерської асоціації з основних концепцій обліку	Аудит – це системний процес отримання й оцінювання об'єктивних даних про економічні операції та події, який встановлює рівень їх відповідності певному критерію й надає результати зацікавленим користувачам [4, с. 20]
Р. Адамс	Це суто практична діяльність, тому не зовсім зрозуміло, навіщо потрібно було створювати його теорію [5, с. 57]
Аренсон Е. А. та Лоббекон Дж. К.	Аудит – це процес, за допомогою якого компетентний незалежний працівник накопичує та оцінює свідчення про інформацію, котра підлягає кількісному оцінюванню та належить до специфічної господарської системи, щоб визначити та висловити у своєму висновку ступінь відповідності цієї інформації встановленим критеріям [6, с. 71]
Дж. Робертсон	Аудит – це діяльність, що спрямована на зменшення підприємницького ризику, який можна приблизно передбачити і встановити вірогідність сприятливих подій [7, с. 4]
Бутинець Ф.	Розділ науки про господарський контроль зробив це досить кваліфіковано й логічно [8, с. 16–26]
Льїна С. Б.	Аудит – це необхідна, своєрідна експертиза бізнесу, фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, за допомогою якої визначаються критерії достовірності показників фінансової звітності і ведення обліку та аналізу [9, с. 14]
Немченко В. В.	Аудит є підприємницькою незалежною діяльністю, яка здійснюється на добровільних засадах на підставі договору між клієнтом та аудитором [10, с. 17]
Петрик О. А.	Аудит – це оцінювання діяльності установи (підприємства), виробництва продукції або послуг, наданих нею згідно з нормами, призначеними у даній сфері діяльності, виконана незалежним професіоналом [11, с. 17]

Примітка: сформувано автором на основі наукових джерел.

Метою проведення аудиту на підприємстві є встановлення реальності та достовірності певних показників, своєчасність застосування певної методичної бази для забезпечення ефективного функціонування підприємства у майбутньому.

Аудит – це невід'ємна складова системи управління, оскільки саме він направлений на оцінювання та ідентифікацію поточного стану підприємства з метою створення підґрунтя для розроблення попереджувальних, санаційних і миттєвих управлінських рішень, направлених на вирішення проблем у функціонуванні підприємства.

Слід зазначити, що аудит, який ми можемо аналізувати сьогодні, пройшов довготривалий період становлення та розвитку. Досліджуючи аудит в історичному аспекті, можна стверджувати, що він бере свій початок ще із виникнення обліку, оскільки потрібно було проводити контроль за господарською діяльністю. Наприклад, у середньовічній Європі, коли грамотних людей було мало, аудитором називали службовця, який повинен був вислуховувати звіти посадових осіб. На початковому етапі розвитку аудиту на аудитора покладалися функції контролю за діяльністю посадових осіб з метою викриття фактів обману та шахрайства.

Тому ми сформували поетапний розвиток аудиту від зародження і до сьогодні із зазначенням етапів, часових проміжків та короткої характеристики кожного з них (таблиця 2).

Таблиця 2. Тенденції розвитку науки про аудит**Table 2.** Trends of the audit science development

Етап	Період	Характеристика
Зародження (період до нашої ери)	700 р. до н. е. (Китай), III–II ст. до н. е. (Єгипет, Вавилон, Рим), I ст. до н. е. (Греція)	Існувала посада Генерального аудитора, призначали аудиторів для контролю рахівництва у конкретних володіннях і провінціях, проводилась інвентаризація майна
Формулювання (до 1700 років нашої ери)	1130 р. (Англія, Шотландія), 1394 р. (Італія), 1631 р. (Америка)	Був виданий перший законодавчий акт, що регулював аудиторську діяльність та направлено бухгалтера для аналізу надходження податків
Визначення	1716 р. (Росія)	Петро I у військовому статуті «Табелі про ранги» до військових чинів відніс аудитора, пізніше аудиторів було переведено в цивільні чини
Виникнення як інституції	1805 р. (Шотландія), 1833 р. (Росія)	Видано аудиторський довідник, де наведено імена 17 аудиторів. Заснована школа, названа пізніше Аудиторським училищем
Стрімкий розвиток	1844 р. (Великобританія) 1880 р. (Англія) 1886 р. (США) 1887 р. (США)	Закони про компанії, відповідно до яких підприємства були зобов'язані один раз протягом року запрошувати незалежного аудитора для перевірки й підтвердження звітності. Заснований інститут присяжних бухгалтерів (так званих «аудиторів»). Ухвалений закон, який регулював аудиторську діяльність. Організована асоціація «Аудит»
Стандартизація (з 1917 по сьогодні)	1917 р. (США) 1948 р. (США) 1989 р. (Україна) 1993 р. (Україна)	Ухвалено перший стандартний висновок. Американський інститут затвердив «Загальноприйнятий стандарт аудиту». Створено дочірнє підприємство консультаційної фірми «Інаудит». Прийнято ЗУ «Про аудиторську діяльність», створено Аудиторську палату та Спілку аудиторів України

Примітка: сформовано автором на основі наукових джерел.

Сьогодні «аудит» у загальному розумінні цього слова набуває доволі широкого значення та може бути використаний для аналізу різних сфер діяльності підприємства: фінансової, виробничої, маркетингової чи техніко-технологічної.

Традиційною ознакою класифікації аудиту є його класифікація на аудит фінансової звітності, аудит на відповідність та операційний (управлінський, ефективності тощо). При цьому ознака такої класифікації отримує різноманітну назву (об'єкт перевірки, цільова спрямованість, ступінь охоплення сфер діяльності, призначення тощо). Відомі американські вчені А. Аренс, Дж. Лоббек аудит класифікують за трьома типами [12, с. 11–12] (подібна класифікація наведена і в «Аудиті Монтгомері» [13, с. 38–41]: операційний – перевірка будь-якої сфери процедур та методів функціонування господарської системи з метою оцінювання продуктивності та ефективності; аудит на відповідність – перевірка дотримання в господарській системі специфічних правил, вимог, розпоряджень, що доведені вищим керівництвом (адміністрацією); аудит фінансової звітності – перевірка відповідності фінансової

звітності певним критеріям. Серед українських вчених повніше класифікацію аудиту за його видами здійснив Ф. Ф. Бутинець у підручнику «Аудит» [14, с. 37], де виділено бухгалтерський, управлінський, екологічний аудит та аудит фінансової звітності. Інші автори пропонують вужчу класифікацію: поділ аудиторської перевірки залежно від об'єкта перевірки (або спрямованості) на аудит фінансової (бухгалтерської) звітності та спеціальний аудит, спрямований на перевірку конкретних питань діяльності господарюючого суб'єкта [15, с. 15–20]. У книзі «Аудит Монтгомері» зазначено, що «визначення аудиту повинно бути досить широким, щоб ним можна було охопити усе розмаїття типів та цілей перевірки» [13, с. 19].

На основі наукових джерел сформовано власну класифікацію аудиту залежно від напрямку застосування та сфери охоплення даних. Виділимо наступні напрями проведення аудиту на підприємстві:

- концентричний – зосереджений на проведенні аналізу конкретного, наперед визначеного показника, який є досить вагомим у діяльності підприємства, оскільки зміна його динаміки різко впливає на динаміку змін інших показників;
- вертикальний – проводиться аналіз за ієрархічною структурою підприємства відповідно до поставлених цілей з метою виявлення різних зловживань, зокрема фінансових;
- горизонтальний – здійснюється з метою аналізу та оцінювання діяльності різних сегментів підприємства відносно поставлених планових завдань; виявлення взаємозв'язків між ними; відхилень у виконанні в розрізі використовуваних ресурсів; подавання підсумкових звітів щодо дотримання функціональності та раціональності їх взаємодії;
- гетерогенний – характеризується проведенням аналітики групи показників, які пов'язані між собою певними зв'язками. Основним мотивом такого аудиту є виявлення фінансових резервів для проникнення у нові галузі або розширення існуючої діяльності.

Ці напрями можна застосовувати на підприємстві у сукупності та кожен окремо. Усе залежить від того, з якою метою проводиться аудит.

Прийняття рішення про використання того чи іншого напрямку аудиту може призвести до додаткових можливостей: доступ до нових технологій, виявлення фінансових та інших резервів діяльності, виявлення зловживань, крадіжок, шахрайства та нестач.

Павлова К. А. виокремлює кілька проблем, пов'язаних із розвитком аудиту в Україні:

- 1) суттєвий негативний вплив «тіньового» бізнесу;
- 2) негативний вплив буквального перекладу іноземних стандартів та концепцій без урахування особливостей економічного розвитку нашої країни;
- 3) відсутність стандартних форм аудиторських документів;
- 4) державні професійні організації бухгалтерів не є масштабними, тому це перешкоджає процесу обговорення та вирішення проблемних питань бухгалтерської практики [3, с. 100].

На нашу думку, проблемами розвитку аудиту в Україні сьогодні є:

- нестабільність господарського та податкового законодавств;
- посилення конкуренції;
- політична нестабільність у країні;
- недостатність чітко визначеної стратегії розвитку підприємств;
- незадовільне використання фінансових ресурсів;
- недосконалі інвестиційна політика.

Для того, щоб можна було частково мінімізувати проблеми аудиту, на нашу думку, необхідно виконати такі кроки:

- 1) визначити основні тенденції розвитку науки про аудит в Україні;
- 2) на основі сформованих тенденцій провести системний аналіз теоретичних основ застосування аудиту на підприємстві та чітко сформулювати межі відповідальності усіх сторін, які братимуть участь у проведенні аудиту;
- 3) дати можливість частково опиратися на результати міжнародних аудиторських перевірок залежно від конкретної ситуації, особливо, якщо такої ще не було в українській практиці;
- 4) визначити закономірності в системі оцінювання;
- 5) дослідити сучасний стан аудиторської діяльності в Україні з метою виявлення проблемних сторін функціонування в сучасних ринкових умовах із зазначенням ключових чинників впливу;
- 6) проаналізувати основні показники діяльності діючих аудиторських фірм для виявлення ключових індикаторів успішності для подальшого розвитку аудиту в Україні;
- 7) розробити чітку методику оцінювання аудиту на підприємствах.

Наведені кроки можна розглядати як перспективну стратегію розвитку аудиту в Україні, оскільки на виконання цих кроків потрібно затратити значну кількість ресурсів та часу.

Аудит можна використовувати при формуванні портфельної стратегії підприємства з метою забезпечення стабільного функціонування підприємства як один із її компонентів, в якому буде чітко зазначено механізм проведення та часові проміжки його проведення. З одного боку, аудит – це важливий елемент у діяльності підприємства, оскільки вказує, які конкретно стратегічні цілі і в яких стратегічних напрямках можуть зазнавати невдач. З другого боку, аудит значною мірою забезпечує стратегічну гнучкість підприємства, оскільки вчасне його проведення дає можливість швидко відреагувати на конкретні показники та унеможливити дисбаланс розвитку підприємства.

Для того, щоб можна було оцінити вплив аудиту на результати діяльності підприємства, необхідно здійснити відповідні розрахунки, які даватимуть певний цифровий показник проведення аудиту на підприємстві, на основі якого можна буде зробити конкретні висновки стосовно проведення аудиту.

З цією метою ми розробили для можливого використання такі показники:

1. Абсолютний рівень проведення аудиту. Визначається загальною кількістю аналізованих чинників, що не пов'язані між собою. Для цього окремо виділяється їх кількість та питома вага: а) фінансовий сектор; б) виробництво; в) науково-технічний сегмент та інші.

Питома вага цих чинників визначається діленням кількості чинників певної групи на загальну кількість чинників. При цьому слід враховувати, що при визначенні даного показника до уваги беруться лише ті чинники, які відносяться до певної групи аналізованого сегмента.

2. Інтегральний показник аудиту, що враховує кількість чинників для проведення аналізу та їх вклад у формування грошового доходу підприємства.

Підхід базується на використанні формули визначення коефіцієнта зосередженості. Коефіцієнт аудиту за цим підходом розраховується згідно з виразом:

$$K_d = 1 - \frac{100}{\sum_{i=1}^n PB_i(2N_i - 1)}, \quad (1)$$

де N_i – порядковий номер чинника в ранжованому ряді, побудованому за спадним принципом: чинник, який займає найбільшу питому вагу в структурі підприємства, присвоюється перший номер, а найменшому – останній; PB_i – частка i -ого чинника в структурі підприємства, коефіцієнт.

Обидва ці показники можна вважати як загальний підхід для визначення проведеного аудиту на підприємстві. На нашу думку, ці показники дають суцільне уявлення про проведення аудиту. Для того, щоб можна було детальніше оцінити аудит, необхідний глибший аналіз, направлений на врахування конкретних особливостей досліджуваного підприємства.

Висновок. Вибір конкретного виду чи напряму проведення аудиту залежить, у першу чергу, від характеристик, притаманних кожному конкретному підприємству. Характерною особливістю застосування аудиту на підприємстві є визначення конкретних цілей чи показників, які мають бути проаналізовані у зазначений термін із наведенням підсумкових результатів роботи, що сприятимуть покращенню майбутнього розвитку суб'єкта господарювання. Керівництво за рахунок застосування аудиту може збільшити прибутки, здійснити перерозподіл капіталовкладень з метою зменшення ймовірності появи ризиків у тій чи іншій сфері діяльності та здійснити переосмислення діючої стратегії в цілому. При цьому слід також враховувати, що відповідно збільшується рівень витрат, які несе за собою власне проведення самого аудиту та поява певної невизначеності від результатів проведення аудиту, тобто його підсумків.

Conclusions. The choice of the specific type or direction of the audit depends, first of all, on the characteristics peculiar to each particular enterprise. The characteristic feature of audit application at the enterprise is the determination of specific goals or indicators that need to be analyzed within specified period summarizing the results promoting the improvement of the future businesses development. Executive management, in its turn, due to the audit use can increase its profits, redistribute capital investments in order to reduce the probability of risks in one or another activity area and reconsider the current strategy as a whole. It should be also taken into account that, hence, the expenditure level is increased resulting in auditing and uncertainty occurrence from the audit results, i. e., its outcomes.

Список використаної літератури

1. Шевчук О., Зdirко Н. Аудит в Україні – проблеми та перспективи розвитку. Економічний аналіз: збірник наукових праць. 2010. Вип. 6. С. 531–533.
2. Льїн В. Ю. Інноваційні аспекти розвитку аудиту в Україні. Інноваційна економіка. 2010. № 16. С. 83–86.
3. Гуцаленко Л. В., Пришляк Н. В. Аудит в Україні: розвиток, проблеми та шляхи їх вирішення. Інноваційна економіка. 2011. № 20. С. 97–101.
4. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики / пер. з англ. О. В. Селезньов, О. Л. Ольховікова, О. В. Гик, Т. Ц. Шарашидзе та ін. Київ: СТАТУС, 2006. 1152 с.
5. Офіційний сайт Аудиторської палати України. URL: <https://www.apu.com.ua/> (дата звернення: 01.02.2020).
6. Аренс А. Аудит. М.: Финансы и статистика, 1995. 560 с.
7. Робертсон Дж. К. Аудит. М.: КРМГ и «Контакт», 1993. 496 с.
8. Бутинець Ф. Ф. Аудит: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. Житомир: Рута, 2006. Т. 3. 512 с.

9. Ільїна С. Б. Основи аудиту: навч.-практ. посіб. Київ: Кондор, 2009. 378 с.
10. Немченко В. В. Аудит: навч.-практ. посіб. Київ: Слово, 2011. 535 с.
11. Петрик О. А. Аудит: методологія і організація: монографія. Київ: КНЕУ, 2003. 260 с.
12. Арнс А., Лоббек Дж. Аудит. М.: Финансы и статистика, 2003. 560 с.
13. Дефлиз Ф. Л., Дженик Г. Р., О'Рейли В. М., Хирш М. Б. Аудит Монтгомери / пер. з англ. Я. В. Соколова, Москва, 1997. 542 с.
14. Бутинець Ф. Ф. Аудит: підручник. Житомир: Рута, 2002. Т. 2. 672 с.
15. Булгакова Л. И. Аудит в России: механизм правового регулирования. М.: Волтерс клевер, 2005. 256 с.

References

1. Shevchuk O., Zdirko N. Audy`t v Ukraini – problemy` ta perspekty`vy` rozvy`tku. Audit in Ukraine – problems and prospects for development. Economic analysis: a collection of scientific works. 2010. Vol. 6. P. 531–533. [In Ukrainian].
2. Ilyin V. Yu. Innovacijni aspekty` rozvy`tku audy`tu v Ukraini. Innovative aspects of audit development in Ukraine. Innovative economy. 2010. No. 16. P. 83–86. [In Ukrainian].
3. Gutsalenko L. V., Prishlyak N. V. Audy`t v Ukraini: rozvy`tok, problemy` ta shlyaxy` yix vy`rishennya. Audit in Ukraine: development, problems and solutions. Innovative economy. 2011. No. 20. P. 97–101. [In Ukrainian].
4. Seleznev O. V., Olkhovikova O. L., Hik O. V., Sharashidze T. Z. and others. Mizhnarodni standarty` audy`tu, nadannya vpevnenosti ta ety`ky`. International standards on auditing, assurance and ethics. Kyiv: STATUS. 2006. 1152 p. [In Ukrainian].
5. Oficijny`j sajt Audy`tors`koyi palaty` Ukrainy`. Official site of the audit chamber of Ukraine. URL: <https://www.apu.com.ua> (accessed 01 February 2020). [In Ukrainian].
6. Ahrens A. Audy`t. Moscow: Finance and statistics, 1995. 560 p. [In Russian].
7. Robertson J. K. Audy`t. Moscow: KRMG and Contact, 1993. 496 p. [In Russian].
8. Butinets F. F. Audy`t: pidruchny`k dlya studentiv special`nosti «oblik i audy`t» vy`shhy`x navchal`ny`x zakladiv. Audit: a textbook for students of specialty “accounting and audit” of higher education institutions. Zhytomyr: Ruta, 2006. Vol. 3. 512 p. [In Ukrainian].
9. Ilyina S. B. Osnovy` audy`tu: navchal`no-prakty`chny`j posibny`k. Fundamentals of audit: study-practice tool. Kiev: Condor, 2009. 378 p. [In Ukrainian].
10. Nemchenko V. V. Audy`t: navchal`no-prakty`chny`j posibny`k. Audit:teaching-practice tool. Kiev: Word, 2003. 535 p. [In Ukrainian].
11. Petryk O. A. Audy`t: metodologiya i organizaciya. Audit: methodology and organization: monograph. Kyiv: KNEU, 2003. 260 p. [In Ukrainian].
12. Arens A., Lobbek J. Audy`t. Moscow: Finances and statistics, 2003. 560 p. [In Russian].
13. Defleuse F. L., Jenick G. R., O'Reilly W. M. and Hirsch M. B. Audy`t Montgomery`. Montgomery Audit. Moscow, 1997. 542 p. [In Russian].
14. Butinets F. F. Audy`t: pidruchny`k. Audit: a textbook. Zhytomyr: Ruta, 2002. Vol. 2. 672 p. [In Ukrainian].
15. Bulgakova L. I. Audy`t v Rossy`y`: mexany`zm pravovogo reguly`rovany`ya. Audit in Russia: the mechanism of legal regulation. Moscow: Walters clover, 2005. 256 p. [In Russian].